

Bestemors tra og løyte

Vår bestemor Emilie levde fra 1889 til 1970. Hun var mor til 11 og bestemor til 30.

HARALD FEVANG

Hun var født på Moe og levde sitt liv på Klinestad som bondekone fra hun var 19 år. Hun kunne melke kuene for hånd, klippe sauer, karde og spinne ulla, og farge garnet som hun brukte til å veve duker av.

I 1952 ble hun leder av Sandar Bondekvinnelag. Om sommeren gikk hun runder i skog og mark for å «se at det grodde» som hun sa.

Luke turnips

Dette året fylte jeg 10 år og ble satt til å luke turnips og gjete kuer. Begge deler syntes jeg var veldig kjedelig. Men talemåten og språket til bestemor var ikke kjedelig. Det var levende. Den gang. Men i dag er dialekten hennes historie. Jeg har skrevet ned ord og setninger jeg husker fra den dagligtalen hun delte med sine barnebarn og øvrige familie.

Var vi urolige, og det var nok ofte, kunne hun si: Nå må de inte kjave og kjeike så feert!

Og i bryggerhuset fikk vi alltid ei bulle (lite brød) når hun bakte, gjerne da med en dert (klatt) smør til, men vi måtte inte ense omen (komme nær ovnen).

Kokte hun grøt var det fint for oss barn når det ble snerk (tykk hinne på grøten) eller om det ble skover (brent grøt i bunnen av kjelen), men vi måtte inte bosse i oss (spise for meget) selv om vi fyste (ha lyst på mat) aldri så meget når vi berådde oss (forsynte oss). Da måtte vi være budd på (forberedt) å få skrøft (skjenn).

Katten kislet

Ute på gården kunne vi lett begjøre oss (skitne seg til) når vi dulvet til (sette i gang) med å drive kuene inn fra traet (jordet) eller setua (jordet inntil fjøset). Det gjaldt å nøite seg (skynde seg) hvis de stanet (stanset opp) på veien inn til melkinga i fjøset.

Slo kuene seg helt alage (vrangt) kunne det bli noe bogete (plundrete) for oss

TRA: Et helt nytt bilde av bestemors tra på Klinestad. Gården i bakgrunnen eies i dag av hennes barnebarn Jørn Hansen, og bærløytene hennes i Jordbærbakken ligger fortsatt gjemt opp til høyre i bildet i nærheten av der Skjeggerød nå lager pølser og skinker. **FOTO: SIMEN GJERSETH**

barnebarna å fate dem (nå igjen) hvis kuene ble balstyrige (urolige).

Inne i låven kunne det være spennende når katten hadde kislet (fått unger), eller det gikk skeis (galt) i hønehuset hvis reven hadde vært på besøk. Da kunne også hønene begynne å mutte (felle fjær).

Vi kunne heller ikke være for bælfine når vi var på besøk hos bestemor, for hønene gikk ofte løse og høneskitt var det over alt!

I mjølbøla (mjølkassa) fikk vi hente mjøl til kuene og blandet vi det med vann og hakkels (opphakket halm), kalt vi det sørpe. Det likte kuene godt og da ble det rolig i fjøset. Vi hadde ingen ank (engstelse) for det!

Skulle vi bort i Kjøyeberget å spise kriker (ville plommer) gjaldt det ikke å drunte (vente), og når vi skulle opp i tronka (stor grop i bakken), visste bestemor alltid om de beste løytene (bæstedene). Da var vi som regel gode busser (venner) når vi fikk jordbær på strå! De minste kunne tåle en deis (støt) fra de største når vi kom til Jordbærbakken!

Hyse ved

- Det er fløyte (fløte) til dikann alle (dere) når vi kommer him (hjem), sa bestemor.

Og det fikk også bestefar som holdt på med å hyse (hente hjem) ved! Han holdt på med arbeide i skogen akkurat der som medda (skiløypa) gikk om vinteren. Men Unni var ikke med på skogtur, for hun var hime (hjemme) og serret (sutret) for hun hadde fått krilla (meslinger)!

FØROGNÅ

Saker og ting som
setter minnene i sving

Storm i Atlanteren

Jeg skal ikke hevde at storm på havet er verre i Sydishavet enn Atlanterhavet. Jeg syntes i alle fall det var ille nok vest for Shetland etter passering Pentland Firth i ballast med kurs for Canada vinteren 1964 som bildet viser. Det var nødvendig med høye slingrekanter i køya gjennom dager og netter med voldsom rulling.

**TEKST OG FOTO:
HARALD FEVANG**

Spennende var det i byssa der kjeler og kar hadde en skarp melodi, før alt ble tjoret fast og middagene flere dager i trekk ble enretters stormsuppe. Annet var ikke mulig selv om kokken hadde den beste utdannelse han kunne få fra rektor Kjølles Kokk og Stuertscole i Kirkegata i Sandefjord med lærebok fra doktor Knap samme sted. I messene ble det spist også med høye slingrekanter og med fuktige duker på bordene så tallerkenene holdt seg så noenlunde på et sted. Men hadde du for mye på pletten skvalpet det fort over! Ble du sjøsyk i slikt vær anbefalte den erfarne kokken bare tørt knekkebrød! Bildet viser MS «Cresco» av Oslo i sjøsprøyten.

Julekort fra rundt 1905

For hundre år siden var norske julekort sterkt preget av tiden og det folk var opptatt av. Man ser klart at landet er inne i en nasjonsbyggingperiode. Tiden er årene før og etter 1905. Nasjonaldrakter, ikke alltid bunader, er «in». Og det norske flagget er viktig for nordmennene. Kongefiguren fremstilt som storbonde er nok hentet fra folkeeventyrene.

Kortene er fra Frank Eriksens samling.

FOTO: BJØRN HOELSETH

**SANDEFJORD
LOKALHISTORISKE SENTER**
på Pulkestad gård

Har du bidrag til denne siden?

Levér den i avisresepsjonen, mrk. Lokalhistorisk senter. Bilder merkes med hvem, hva, hvor, når, og helst med en beskrivelse. Husk navn og adresse på utlåner. Har du elektronisk stoff, send det til lokalhistorie@sb.no

Sandefjord Lokalhistoriske senters info-gruppe:

Sideansvarlig: Harald Fevang,

Bildeansvarlig: Bjørn Marum Olsen.

Medarbeidere: Sven Erik Lund, Ragnar Iversen, Bjørn Hoelseth, Dag I. Børresen, Gro Midttun, Svein Olav Løberg og Roger Davidsen.

Kontaktperson:

Sven Erik Lund, tf. 928 27 154, sv-er-lu@online.no

VED VEVEN: Emilie Klinestad ved veven sin i 1970. Fortsatt er det mange som har glede av hennes originale vevarbeider.

FOTO: BENTE LARSEN BJERKELY

Jernbanestasjonen

3. desember 1947 ringer en fortørnet mann til lokalavisen. Han har nettopp gått kraftig over ende på glattisen og fått blå merker både her og der.

**HARALD FEVANG
FOTO FØR: POLITIARKIVET
FOTO NÅ: BJØRN MARUM OLSEN**

Kommunen må strø mer, er det klare budskapet. Han truer imidlertid ikke med retts sak. For øvrig er dette i en tid der sandstrøing ofte skjedde manuelt der to mann med hver sin spade sto på en lastebil som kjørte sakte og spredde naturgrus bortetter veier og streder. I

dag er det strengt forbudt for folk å oppholde seg på et lasteplan i fart.

Et annet budskap i avisen denne dagen er mer alvorlig. En mann hoppet på toget til Larvik i fart med en koffert i hver hånd, gled på isen og falt ned i skinnegangen med tragisk utfall.

Vårt bilde fra perrongen denne dagen viser svært isete forhold, men det er strødd der. Det samme er også inngangen til jernbanerestauranten og den tidstypiske Narvesen-kiosken.

Bildet fra dagens jernbanestasjon viser at den ligger fortsatt på samme sted, men mangler som vi ser både kiosken og restauranten.